

Oponentský posudek na bakalářskou práci Elisabeth Petákové „Zdravotní gramotnost seniorů žijících v Česku“

Předkládaná práce upozorňuje prostřednictvím provedené regionální sondy na problematiku tzv. zdravotní gramotnosti. Autorka předkládá text bakalářské práce v rozsahu sedmdesáti stran, strukturovaných do tzv. teoretického a empirického oddílu. Otevírá otázku zdravotní gramotnosti jako relevantní a aktuální v současné společnosti Evropského prostoru a prostřednictvím vlastní empirické sondy nechává vybranou skupinu informátorů pojem zdravotní gramotnost dokladovat. Pro nezasvěceného čtenáře je obtížné rozumět oborovým východiskům práce, zjevně nejde o práci psychologickou, ani sociálně antropologickou nebo sociologickou. Nejbliže se text práce blíží perspektivám sociální práce a regionální politiky.

Zpracování textu práce nutí čtenáře vnímat oba stěžejní oddíly práce odděleně, ačkoliv možná autorka původně zamýšlela teoretickou část práce jako oddíl nabízející stěžejní teoretické opory pro provedení vlastního výzkumu. Text přehledové, teoretické, části je zpracovaný s pečlivostí a důrazem na systematičnost. Postrádá ale ohled na čtenáře- autorka čtenáři nevysvětluje, proč volí při zpracování teoretických opor důraz na detailní popis Chebského regionu (v čem takový popis nosný a důležitý), nevysvětluje, proč se při představení konceptu zdravotní gramotnosti snaží především o definici a proč neusiluje sledovat výzkumy, které se zdravotní gramotností věnují či věnovaly. Zejména s ohledem na fakt, že autorka sama následně realizuje empirickou studii, by bylo vhodné získat v rámci přehledové části ucelenou představu o stavu a úrovni poznání v této oblasti.

Empirická studie představuje průzkum porozumění zdravotní gramotnosti u seniorů žijících v Chebu. Ani zde se čtenář nedozví, proč a v čem je zkoumání zdravotní gramotnosti Právě v Chebu přínosné a nosné pro studovanou problematiku. Autorka vymezuje pro vlastní výzkum celkem tři výzkumné otázky, ve kterých zdůrazňuje jako cílové prostor pro vlastní výzkum vnímání, nahlížení a zkušenost seniorů s vybranými aspekty zdravotní gramotnosti (s. 41). Na podkladě čeho opravovává /zužuje (?) pojem zdravotní gramotnosti na podporu zdraví prevenci nemocí a zkušenost se zdravotní péčí se čtenář nedozvídá. Přitom se zjevně jedná o zásadní myšlenkový posun, kritickou konceptualizaci zkoumané problematiky. Logickým krokem by bylo, kdyby zde užití „dělení“ zdravotní gramotnosti bylo v textu řádně prezentováno i vysvětleno v teoretické části. Z hlediska uplatněné metodologie výzkumu mám řadu pochybností. Autorka deklaruje užití kvalitativní výzkumné strategie, ale forma provedení vlastního výzkumu má řadu kvantifikujících aspektů – od způsobu popisu výzkumného vzorku až po popis provedení „tematické analýzy“ polostrukturovaných rozhovorů. Scénáře pro rozhovory („struktura“) nejsou vysvětleny ani argumentovány (ať už na podkladě poznatků předchozího výzkumu, současného stavu poznání nebo některého ze stěžejních modelů zdravotní

gramotnosti zmiňovaných v teoretické části). Pohledem čtenáře působí provedená studia jako spíše intuitivně navigovaná. Jako problematický shledávám i postup generování tematických „kategorií“ z výpovědí informátorů. Autorka uvádí, že tyto kategorie „si určila“ a získaná „data interpretovala na základě nejčastějších odpovědí participantů“ (str. 46 dole). Takový postup považuji za problematický, jednoznačně spíše kvantifikující. To by samo o sobě nemuselo být problematické, ale autorka by měla volbu akcentovaných kategorií odůvodnit, argumentovat nebo připsat zdroji, který jejich výběr inspiroval.

Předkládanou práci v celkovém náhledu hodnotím jako dobrý počín uzavírající bakalářské studium. Autorka prokazuje ve zpracování textu předkládané práce dovednost práce s odbornou literaturou, i když ne zcela přesvědčivě odlišuje primární a sekundární citační zdroje a pro téma práce relevantní odborné zdroje. Slabinou přehledové části práce je důraz na relevantní výzkumné publikační zdroje a opomíjení perspektivy čtenáře (navigace, formulace záměru, vymezení cílů a vysvětlení zvoleného postupu zpracování). Empirická část předkládané práce trpí nedostatečnou obeznámeností autorky s principy a postupy relevantními pro zvolenou výzkumnou strategii (kvalitativní výzkum). I přesto se ale autorce daří demonstrovat jistou míru badatelské citlivosti – zejména tam, kde zvoleným kategoriím sytícím zdravotní gramotnost citlivě připisuje pasáže z výpovědí participantů, se kterými vedla rozhovory. V kapitole 13 Diskuse dokonce ukazuje, že dokáže zhodnocovat a kompilovat výsledky předchozího výzkumu. Pro obhajobu navrhuji hodnocení velmi dobře nebo dobře podle průběhu obhajoby. Autorku prosím, aby se v průběhu obhajoby pokusila osvětlit jedinečnost Chebského regionu pro výzkum zdravotní gramotnosti.

Praha 1. 9. 2023

doc. PhDr. Gabriela Málková, Ph.D.